

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงอธิบาย (Explanatory study) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative method) และเชิงพรรณนา (Descriptive method) โดยได้ดำเนินการศึกษาลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร การจัดการการผลิตและการตลาด ต้นทุนและผลตอบแทน ตลอดจนวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและการตลาดทั้งของเกษตรกรเอง ในส่วนของสหกรณ์กองทุนสวนยางนั้นจะมุ่งเน้นในแนวทางการศึกษาโดยนำข้อมูลมาจากการศึกษาสหกรณ์กองทุนสวนยางในเรื่องของการดำเนินงาน การจัดการด้านต่างๆของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ตลอดจนการวิเคราะห์ปัญหาการผลิตและการตลาด นอกจากนี้ยังทำการวิเคราะห์และสร้างกลยุทธ์เพื่อที่จะช่วยในสร้างแนวทางการพัฒนาโดยใช้เครื่องมือต่างๆ ซึ่งรายละเอียดวิธีการดำเนินการศึกษา มีดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. เลือกตำบล อำเภอ และจังหวัดแบบเจาะจง คือ สหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล
2. ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบ สุ่มเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญตัวอย่างอย่างง่ายในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 100 ตัวอย่าง จากกลุ่มประชากรที่ผู้ปลูกยางแผ่นดิบทั้งหมด 650 ครัวเรือน

3.2 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) คือ ข้อมูลที่มีผู้อื่นรวบรวมไว้ให้แล้ว บางครั้งอาจจะมีการประมวลผลเพื่อเป็นสารสนเทศ ผู้ใช้ข้อมูลไม่จำเป็นต้องไปสำรวจเอง แบ่งออกเป็น
 1. เอกสารรายงานการศึกษาวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับยางแผ่นดิบ ทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สถิติตัวเลข และเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่มีการรวบรวมไว้เป็นเอกสารตีพิมพ์ในลักษณะต่างๆ และบนเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับยางแผ่นดิบและยางพารา
 2. ข้อมูล จากการสอบถามเจ้าหน้าที่เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.)
 3. ข้อมูลจากสหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) คือ ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมหรือบันทึกจากแหล่งข้อมูลโดยตรง แบ่งออกเป็น

1. การศึกษากลุ่มเกษตรกร

เป็นข้อมูลที่ได้จากการสอบถามคณะกรรมการสหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล โดยใช้คำถามที่มีลักษณะให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ (Open-ended question) โดยแบบสอบถามที่ใช้จะถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านความรู้ที่ผู้ตอบมีอยู่ตอบคำถาม เพื่อให้ได้คำตอบครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ตั้งแต่ขั้นตอนวิธีการบริหารงานภายในกลุ่ม การจัดการการผลิตและการตลาดของกลุ่ม ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนทัศนคติของกลุ่ม

2. การศึกษาเกษตรกรผู้ผลิตยางพารา โดยใช้คำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือก (Close-ended question) แบ่งคำถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- 2.1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบ
- 2.2) การจัดการด้านการผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกรผู้ปลูกยางแผ่นดิบ
- 2.3) ผลผลิตและต้นทุนในการผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกรผู้ปลูกยางแผ่นดิบ
- 2.4) การจัดการด้านการตลาดยางแผ่นดิบของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
- 2.5) ปัญหาการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

3.3 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview schedule) สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Personal interview) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ ประกอบด้วยคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือก (Close-ended question) และคำถามที่มีลักษณะให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ (Open-ended question)

2. การทดสอบแบบสอบถาม (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างผู้ผลิตยางแผ่นดิบ จำนวน 30 ชุด เพื่อปรับแก้ความบกพร่องในด้านความหมายของคำถามในแบบสอบถามให้ชัดเจนมากขึ้น โดยใช้การวิเคราะห์ความเชื่อถือ (Reliability) เบื้องต้น โดยดำเนินการทดสอบแบบสอบถาม (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ตัวอย่าง แล้วนำผลที่ได้มาทำการทดสอบความเชื่อถือได้ของคำถามและแบบสอบถาม โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach.1970 : 161)

3. แบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกษตรกร แบ่งออกเป็น 2 แบบได้แก่

1. แบบสอบถามสหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล โดยแบ่งคำถามออกเป็น 5 ส่วนดังนี้

1.1) การจัดการองค์กร หมายถึง การจัดการองค์กรภายในของสหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูลว่า มีการจัดการองค์กรแบบอย่างไร มีรูปแบบการทำงานแบบอย่างไร

1.2) การจัดการผลิต หมายถึง การจัดการยางแผ่นดิบที่รับซื้อของสหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล เช่น สถานที่ ระยะเวลา วิธีการรับซื้อเก็บยางแผ่นดิบอย่างไร

1.3) การจัดการด้านตลาด หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับตลาดของสหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล ว่ามีการประชาสัมพันธ์การขายยางแผ่นดิบอย่างไร การจัดส่ง อย่างไร ตลอดจนถึงวิธีประมูลยางแผ่นดิบด้วยวิธีใดบ้าง ตลอดจนถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการประมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ ต่อไป

1.4) การจัดการการเงิน หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับบัญชีสหกรณ์ รายรับและรายจ่ายเบื้องต้นของสหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล

1.5) ปัญหาการผลิตและการตลาดยางของกองทุนสวนยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล

2.แบบสอบถามเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบ เช่น รายได้ จำนวนสมาชิก เป็นต้น

2) การจัดการด้านการผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกรผู้ปลูกยางแผ่นดิบ เช่น วิธีการปลูกวิธีการผลิตยางแผ่นดิบ เป็นต้น

3) ผลผลิตและต้นทุนในการผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกรผู้ปลูกยางแผ่นดิบ เช่น ต้นทุนการผลิตเท่าใด ขายราคาเท่าใด เป็นต้น

4) การจัดการด้านการตลาดยางแผ่นดิบของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา เช่น ขายที่ใด ขายอย่างไร เพราะเหตุใด เป็นต้น

5) ปัญหาการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านเศรษฐกิจ สภาพสังคม ต้นทุนและผลตอบแทนตลอดจนปัญหาที่ประสบปัญหาจากการจัดการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) และ Microsoft Excel เป็นเครื่องมือช่วยวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ต้นทุนและผลตอบแทนของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ใช้ค่าทางสถิติค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ

(Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสหกรณ์กองทุนสวยยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล และเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบ แบ่งออกเป็นการใช้ SWOT Analysis เพื่อทราบถึง จุดแข็ง (Strengths: S) จุดอ่อน (Weakness: W) โอกาส (Opportunities: O) และ อุปสรรค (Threats: T) โดยแบ่งออกเป็น

2.1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เพื่อให้ถึงขีดความสามารถของตนเองว่าเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง โดยแบ่งออกเป็น

- จุดแข็ง (Strengths: S) หมายถึง จุดแข็งของสหกรณ์กองทุนสวยยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล และเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบ เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง คือ สิ่งที่มีอยู่แต่คู่แข่งไม่มี และนั่นเป็นสิ่งที่ต้องการของผู้ซื้อ

- จุดอ่อน (Weakness: W) หมายถึง จุดอ่อนของสหกรณ์กองทุนสวยยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล และเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบ เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง โดยพิจารณาว่าอะไรที่คู่แข่งมีแต่สหกรณ์กองทุนสวยยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล และเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบไม่มี และสิ่งที่เราไม่มีนั่นเป็นสิ่งที่ผู้ซื้อต้องการ

2.2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อให้ถึงขีดความสามารถของคู่แข่งหรือข้อด้อย ที่ตัวเองไม่สามารถกำหนด หรือ ควบคุมได้ ว่าเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง โดยแบ่งออกเป็น

- โอกาส (Opportunities: O) หมายถึง ปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้และเป็นสิ่งที่ทำให้สหกรณ์กองทุนสวยยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล และเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบสามารถขายหรือผลิตยางแผ่นดิบได้มากขึ้น

- อุปสรรค (Threats: T) หมายถึง ปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ และเป็นสิ่งที่ทำให้สหกรณ์กองทุนสวยยางขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล และเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบ ขายหรือผลิตยางแผ่นดิบได้น้อยลง

3) การกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกโดย TOWS Matrix (พิบูล ทีปะपाल, 2546) เมื่อกำหนดปัจจัยเชิงกลยุทธ์ เมื่อได้ข้อมูลทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในแล้วสามารถนำมาใช้จัดทำกลยุทธ์ทางเลือก โดยใช้การจับคู่ของปัจจัย 4 อย่าง (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค) โดยการจัดทำ TOWS Matrix สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

3.1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงรุก

3.2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและอุปสรรคมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงป้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากองค์การมีจุดแข็ง ขณะเดียวกันสหกรณ์กองทุนสวຍขงขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล และเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบก็เจอกับสภาพแวดล้อมที่เป็นข้อจำกัดจากภายนอกที่ควบคุมไม่ได้โดยสามารถใช้จุดแข็งที่มีอยู่ในการป้องกันข้อจำกัดที่มาจากภายนอกได้

3.3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงแก้ไข ทั้งนี้เนื่องจากสหกรณ์และเกษตรกรเองมีโอกาสนำแนวคิดหรือวิธีใหม่ๆ มาใช้ในการแก้ไขจุดอ่อนที่สหกรณ์กองทุนสวຍขงขอนแก่น จำกัด นิคมสหกรณ์ดงมูล และเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบมีอยู่ได้

3.4) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ในเชิงรับ ทั้งนี้เนื่องจากเผชิญกับทั้งจุดอ่อนและข้อจำกัดภายนอกที่องค์กรไม่สามารถควบคุมได้

ตารางที่ 3.1 ตารางการวิเคราะห์ TOWS Matrix

ปัจจัยภายนอก \n ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths: S)	จุดอ่อน (Weakness: W)
(Opportunities: O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy)
อุปสรรค (Threats: T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy)

ที่มา : พิบูล ทีปะปาล, 2546

4) การวิเคราะห์สภาพปัญหาด้าน ผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบ โดยลักษณะคำถาม เป็นแบบประมาณค่าแบบ Numerical Rating Scale โดยประยุกต์ตามแบบของ Likert เพราะได้ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับสำหรับวัดตัวแปรทั้งหมด

- ค่าคะแนนของระดับปัญหา
- ประสบปัญหามากที่สุด = 5
- ประสบปัญหามาก = 4
- ประสบปัญหามากปานกลาง = 3

ประสบปัญหาน้อย = 2

ประสบปัญหาน้อยที่สุด = 1

ส่วนการแปรความหมาย ระดับปัญหาของเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบโดยการนำค่าเฉลี่ยเลขคณิต \bar{x} และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคำตอบแต่ละด้าน และแต่ละข้อ แล้วแปรผลตามเกณฑ์ของเบสท์และคาห์น (Best & Kahn, 1993) ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ค่าเฉลี่ยกลาง (Mid - point) เป็นเกณฑ์ ซึ่งกำหนดค่าคะแนนดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51	-	5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51	-	4.50	หมายถึง ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51	-	3.50	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51	-	2.50	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00	-	1.50	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด